

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

292

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

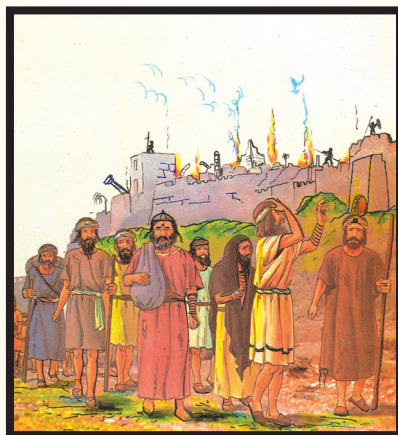
"וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם"

המתמסר לתורה לגמרי יצליח בכל מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

ממונו וגופו וכלום אינו מקבל מן התורה, אבל התורה גילתה לנו שהדבר להיפך; שהמקבל הוא הנותן והנותן הוא המקבל. האדם מפחד לותר על כבודו ולהפקירו במקום שנוגע לחילול ה', משום שצריך הוא לותר על דבר מה. ודעת התורה להפך; **'כל הבורח מן הגדולה הגדולה מחזרת אחריו'** ('עירובין' יג:) כשיברח יקבל. **וכן בעניני: "שומר מצוה לא ידע דבר רע"** ('קהלת' ח.) על פי שכל התורה אם ישמור התורה, מלבד שלא יפסיד, עוד ירויח. ושכל הדמיוני של האדם, מפחד תמיד פן יפסיד.

וכן בענין הבטחון: נדמה לו שמוסר עצמו אל גזרת השם. אמנם האמת הוא, שהוא מקבל את הכל, **כמ"ש: "פרוץ הגבר אֶשֶׁר יִבְטַח בַּה'** " ('ירמיה' יז). **"פרוץ"** במצבו הגשמי. ומלבד זה הוא אדם כזה, אשר רק **"ה' מִבְּטְחוֹ"** ומעלת נפשו גדולה עד לאין ערוך מאשר מובטח לו מצבו החומרי. כמו שמעלת הגבורה של הגבור, גדולה מהרווח ששיג בעד זה. **ולכן אמרו חז"ל: 'יָפָה שְׂעֵה אַחַת בְּתִשְׁבֻּכָה וּמֵעֲשִׂים טוֹבִים פְּעוּלָם הִנָּה, מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא'** ('אבות' ד.) משום שהעוה"ב הוא תשלומים. ותשובה ומע"ט הם המעלה בעצם.

וכן אצל משה רבנו ע"ה שתבע שקשה לו לנהל בעצמו את העם ובקש עוזרים, הוא סבר שבלתי העוזרים יפסיד את כחו יותר מדאי ובהיות העוזרים לא יפסיד כלום. **וא"ל הקב"ה: "נֶאֱצַלְתִּי מִן הַרֹם אֶשֶׁר עָלִיךָ"** ('במדבר' יא) ויתן עליהם ולא ישאר אצלו כל הרוח, כמו שהיה מקודם. **והגם שאמרו חז"ל: שבאותה**

לא ישבחהו אלא במה שמשבחתו התורה; **כמו: עניו! מטיב! מאמין! ירא אלקים! ודוקא על מדות אלו אמרו חז"ל (ב"ב קסה.): 'רַבָּם בְּגִזְלָה... וְנָלָם בְּאֵבֶק לְשׁוֹן הַרְעֵי'**. הרי לך שדוקא ביותר מושכל ונמסר לשיקול הדעת, קרוב הטעות ומצוי המכשול.

וכשנעמיק בדבר נמצא; שמשום כך כרוכים הטעות והמכשול רק בדברים המסורים לשיקול הדעת. משום שדעת האדם מצומצמת היא וכשהוא לוקח את הדבר תחת שיקול דעתו, יולד מזה החסרון והשבוש. לו היתה דעת האדם צלולה בלי שום נגיעה עצמית כלל, היה המשקל שלו מדויק ואפשר לסמוך עליו. אבל הלא דעת האדם מטושטשת ומעורבת עם רצונותיו ולכן אנו מוצאים ששכל האדם נפרד משכל התורה, מקצה אל הקצה.

האדם חושש למסור את עצמו אל התורה שתנחהו בכל אשר ילך, משום שרואה שהוא רק נותן ונותן, מוותר על

כשנשקף על דרכי האדם ותהלוכותיו ונבקש איפה מקום הטעות שלו; הן בעניני התורה והן בעניני העולם. ואיפה מקום האבדון שלו; הן ברוחניות והן בגשמיות? נראה, כי בענינים שאין לשכל שום מבוא בהם ולא נמסרו לשיקול הדעת, שלכאורה רק שמה ישל האדם? הדבר להיפך! דוקא בענינים אלו נקל לאדם לעמוד בניסיון. וכל הטעות והמכשול הוא רק בענינים המסורים לשיקול דעתו של אדם; **"צַדִּיקִים יִלְכוּ בָם וּפְשָׁעִים יִפְשְׁלוּ בָם"** ('הושע' יד). בעניני התורה אנו רואים כי האדם יכשל רק במשפטים ולא בחקים. ואם כי לפעמים יכשל בחקים, הוא רק במשפטים של החקים, כי אין חק בלא משפט.

למשל: בענין פרה אדומה - לא יכשל האדם בחק שלה. שלא יעשה פרה אדומה כלל, אלא במשפטים שלה; עליית העול ושתי שערות. וכן באתרוג - הרפיון הוא רק במשפטים; יבש וכדומה. וכן בתפלין - בענין הריבוע. משום שיש לו נגיעת ממון להקל בדבר. וכן אם נראה מי שירד ממדרגתו, הוא רק משום שטעה במשפטים. וכבר אמרו חז"ל על שלמה המע"ה החכם מכל אדם, שטעה בטעמי המצוות. ולו לא גילתה התורה **טעם של: "לא ירבה לו נשים"** ('דברים' יז), לא היה לו מקום לטעות. אבל כיון שתלתה התורה הטעם ב**"לא יסור לִבּוֹ"**, טעה ואמר ש**"ירבה"** ו**"לא יסור"**. ולו הלך בתמימות אחר הציווי לא היה בא לידי כך.

עוד רואים אנו; שדוקא על המדות שפרסומם גדול כל כך; שאפילו הפחות שבפחותים, כשיחרף את חברו, לא יגנהו אלא במה שמגנתו התורה; **כמו: גנב! גזלן! רודף אחר הכבוד!** וכשהוא משבח,

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

התחכמות עד מקום שיכולתו מגעת. ועל השאר שאינו ביכולתו, יעזור לו ה' אחרי שיעשה כל שביכולתו. כי הרוצה להיות "שומר מצוה" ולברוח מן הכבוד ולשוב אל ה', יש לו סייעתא דשמיא ונתינתו נתינה. וקבלתו קבלה. כיון שהוא עשה הכל מצדו. ולשכוח את הידיעות המזיקות לו בכל הענינים אין בידו. אולם האדם שאינו מוסר עצמו להיות "שומר מצוה", אין נתינתו נתינה. וקבלתו אינה קבלה.

וזהו שכתוב: "נעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" ופירשו חז"ל, בלב של כל אחד ואחד. שאם יברא לו האדם, לב מסור להשיג כל מה שצוה לו ה', אז על המקצת שאינו יכול להשיג "נשכנתי בתוכם", יקבל עזר ה'. **וזהו שכתבה התורה: "ניקחו לי תרומה"** ולא, "נתנו". משום שהנתינה היא הלקיחה. אולם אימתי הנתינה היא לקיחה? רק כשיתקיים: **"מאת פל איש אֶשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ"**. כשינדב לבו וכל כוחותיו, לקיים כל מה שצוה לו ה', רק אז הנתינה, היא נתינה.

ולכן אם רוצים אנו באמת להגיע למדרגה גבוהה? ואם באמת יקרים בעינינו חיי התורה והשלמות? אין לנו לפחד כלל וכלל שמא לא יעלה הדבר בידינו ולא נשיג שום דבר. אנו צריכים רק להשתדל שלא יחסר שום דבר מצדנו ונתינתנו תהיה בנדיבות הלב. ומסירתנו מסירות שלמה. ואז נקבל עזר השם בכל מעשינו; ונתינתנו תהיה נתינה. ולקיחתנו לקיחה. **ויתקיים בנו הכתוב: "נעשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"**. (מדרגת האדם). ■

טבעו ומדותיו הרוצים רק לקבל ולא לתת, איננו מכיר את התורה. ויוצא מזה, כי הוא נכשל בכל המשפטים, יען כי הוא בא לשפוט אותם, על פי שיקול דעתו ומבקש הוא רק להקל מעליו עול התורה, משום שהשקפתו על התורה היא, כמו על גזלן הבא לגזול ממנו.

נמצא: שאין לאדם לבנות על שיקול דעתו כלום. ואין מקום לשאלה היוכל האדם לעמוד על מדרגה כ"כ גבוהה? משום שהשאלה נובעת מחסרון הכרתו בעצם התורה, שאין היא דורשת מאתו שיקריב את עצמו לקרבן לפני ה', אלא אדרבה היא דורשת שלא יוציא את עצמו מן העולם. וכל התורה היא לטובתו. ואם לא ימסור את עצמו לתורה בלבד וישאר על שיקול דעתו, יאבד סוף סוף את עצמו ואת תורתו ויכשל במשפטים וגם החקים יבטלו.

אולם כיון שהנתינה היא קבלה. והקבלה היא נתינה. נמצא שאם יתן על מנת לקבל, לא יקבל כלום, משום שאינו נותן כלום. ומכיון שאינו נותן, לא יקבל. ואף אם יתן שלא על מנת לקבל, הלא כיון שידוע הוא ברור שנתינה זו קבלה היא, ידיעה זו עצמה תהפוך את הנתינה לקבלה ותבטל לגמרי מציאות הנתינה. שנתינה שלא על מנת לקבל, אחרי שידוע הוא שיקבל, שוה לנתינה על מנת לקבל. ונותן על מנת לקבל, שוה לאינו נותן כלל. וכשאינו נותן הלא נעדרת המסירות לתורה.

אמנם כבר כתב הגר"א ז"ל: שאהבה ויראה פנימית בידי שמים ('משלי' ט). ועל האדם למסור עצמו לתורה בלי שום

שעה היה כנר שמדליקים ממנו הרבה נרות ואינו חסר כלום, אבל הלא גם כנר יש אכחושי מצוה.

וכן בענין הצדקה: "עשור בשביל שתעשר" ('שבת' קיט.), הנותן לוקח. והלוקח נותן. ושכל האדם הפוך הוא; רואה את הנתינה ואינו רואה כי הנתינה היא הקבלה. **ומפני מה כך?** כי מעולם לא נסה להיות על פי בחירת התורה, מבלי שום חפץ לדעת מראש מה יהיה באחרית הדבר. וללכת בתמימות אחרי רצון ה' בלי שום התחכמות מצידו. **ונמשל הוא:** לפחמי שתלה כל אושרו בזה שלא בחר להיות צורף זהב, כי הלא כמה שנים שהוא פחמי ולא נתנו לו לעשות אפילו טבעת אחת. כל אחד יכיר ששוטה הוא, כי היא הנותנת; משום שפחמי הוא, לא באו אליו לתקן טבעות. ולו ניסה להיות צורף זהב, כי אז ראה כי חיי הצורף מאושרים הם מחייו הוא.

וכן האדם, שמעולם לא יצא משיקול דעתו הכרוך אחר טבעו ומדותיו, להשליך יהבו על התורה כמו שהקדימו ישראל **"נעשה"** ל"נשמע" ('שמות' כד), ולבטל שיקול דעתו מפני שיקול דעת תורה ולהשתמש במשקלו רק בקיום התורה, איך ומה ומתי לעשות? ומשום זה הוא רואה רק סתירות. ולו מסר עצמו לגמרי כי אז היה נוכח כי **"דַּרְכֵיךָ דַּרְכֵי נֵצִים"** ('משלי' ג), וכי אין התורה לוקחת כלום. ואדרבה, היא נותנת לו חיים.

וכיון שלא ניסה למסור עצמו אל התורה מכל וכל, יש לו שכל אחר ונדמה לו שהוא רק נותן ואינו מקבל. ושכל זה אשר יסודו,

ממשיכים...
לא לאכול! מוצרי
'עלית - שטראוס'

הרב זכריה יצחק שליט"א
קריאה בתימנית
מגילת אסתר ב-10 ש"ה
ניתן להשיג במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק 0732-776776

הלכה

מדיני סתירה בכלים

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

איסור שבת מדרבנן שיהא מותר משום שהוא צורך שבת. (שי"ד ביאור הלכה ד"ה: 'אסור').
 6. אם על ידי הסתירה עושה על הדבר שם כלי, [כגון: קופסאות שימורים שלפני סתירתן אינן נחשבות כלי, כיון שאין להם בית קיבול פתוח ומשוסתרן נעשות כלי], יש בזה איסור 'מכה בפטיש' מן התורה. (שיד ס"ז).
 7. גם בכלי שכבר יש בו נקב, אסור להרחיב את הנקב, לדעת ה'שלחן ערוך' רק כשמתכוון להרחיב אסור. ולדעת הרמ"א אף כשאינו מתכוון אסור, כיון שהוא 'פסיק רישא'. (שיד א ס"י) ■

אפילו מדרבנן. ואפילו לשוברו עכשיו שלא במקום השברים הקודמים מותר. **וכלפי כלים אלו נאמר בגמרא:** שאין סתירה בכלים. (שיד א ס"ד).
 4. אולם יש ליזהר שלא יתכוון בשבירה לנקוב בכלי נקב יפה שישמש כפתח הכלי, כיון שבאופן כזה אין זה סתירה לחוד, אלא 'מתקן כלי' ויש בזה איסור תורה, [וכשהנקב קטן כל כך שאינו עשוי להכניס ולהוציא, יש בו רק איסור דרבנן]. (שיד א ס"ו).
 5. אף שאיסור זה הוא מדרבנן, אסור לעשותו אפילו לצורך שבת [כגון: שיש מאכל בתוך הכלי], שלא מצינו שום

1. אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת היא מלאכת 'סותר' ובעיקרה נאמרה כלפי סתירת בנין הקבוע בקרקע, אמנם גם לגבי כלים ואפילו כלים קטנים מאד, יש איסור בסתירתן. (שיד ס"א).
 2. איסור זה הוא מדרבנן בלבד, כיון שמלאכת 'סותר' האסורה מן התורה היא רק כשסותר על מנת לבנות. ובמקרה שלפנינו אנו עוסקים כשסותר שלא על מנת לבנות, לכך אין האיסור אלא מדרבנן. (שיד ס"ז).
 3. אמנם כלי שכבר נשבר פעם והדביק את שבריו, בכלי כזה אין איסור סתירה

דברי אגדה

התורה מנוחה של קבע, כלומר: שיטיב דרכו ומדותיו לגמרי ויעקור את מידת הכעס והמחלוקת מלבו, שלא יהיו בו אפילו בכח. זהו "שבת שבתון" וכלפי זה אנו אומרים בתפילה מנוחה בשבת: 'מנוחת אהבה וינדבה. מנוחת אמת ונאמונה. מנוחת שלום ושלחה ויהשקט נבטח מנוחה שלמה שאמה רוצה בה'. ■

ולא מנוחת ארעי'
 וביאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל ('שיחות מוסר' שנה א יב): ש'מנוחת ארעי' הכונה שמדותיו לא השתנו מיסודם ונשאר בעצמו כמות שהוא; כעסן מבוהל ובעל מחלוקת, אלא שבפועל הוא נח כרגע מצד רוממות השבת והנשמה היתירה, זה אינו קרוי "שבת שבתון", אלא רצתה

אמרו ב'זוהר' הקדוש: "לא תבצרו אש ככל משובתיכם ביום השבת" ('שמות' לה), שבא להזהיר על הכעס והמחלוקת בשבת שהם כהבערת אש. ועל ידי השבת כולן באחדות, שאין בהם כעס ומחלוקת. והנה כתוב בפרשת 'כי תשא' (לא טו): "וביום השביעי שבת שבתון" ופירש רש"י: 'מנוחת מרגוע

עלי הגיון

שאלות מעשיות בהלכות שבת, לפי פסקי ה'משנה ברורה' נערכו במסגרת מפעל 'הליכות עולם' ע"י הרה"ג רם כהן שליט"א

לחתיכות ארוכות ורחבות. ערב שבת אחד לא שמה לב והגזר במיקסר נטחן לחתיכות קטנות מאד. בשבת לפני הכנת הסלט כהרגלה, נזכרה בשינוי מראה הגזר ותהתה אם יכולה להכינו כדרכה. בעלה היה עדין בבית הכנסת והיא המתינה לבואו על מנת שיורה לה איך להכין את הסלט במתכונתו הנוכחית. מה הדין ומדוע?
תשובה: כתב ה'משנה ברורה' (שכא סח): 'אם שכח לשפוך חומץ בערב שבת לתוך הקרי"ן, צריך שיעשה בשבת, בלילה רכה ונותן החומץ ואחר כך הקרי"ן, שלא כדרך שעושין בחול ויאחזו בכלי עצמו וינענע אותו'. (בדרך כלל סלט גזר הוא בלילה עבה). ■

ללישה, מכל מקום 'פסיק רישא' הוא. וכלי שרוקק בו, או רוחץ בו פיו בשבת ותחתיו יש חול הדק, או גס, יש לעיין אם הוא אסור, או מותר. דאולי הוי 'פסיק רישא' דלא ניחא ליה. ומצאתי בספר 'בית מאיר' שמתיר מטעם זה, במקום הצורך, אפילו להשתין על טיט. ונראה שיש לסמוך על זה במקום שהטיט אינו שלו, שאז בודאי לא ניחא ליה בלישתה'.
 ❖ שאלה מעשיות: גברת לוי מכינה לסעודה השניה סלט גזר שהיא דואגת לערבב בו מיץ לימון וסוכר ממש לפני הסעודה. (על מנת שישאר בטעם משופר). את הגזר היא חותכת מבעוד יום במיקסר

❖ שאלה מעשיות: סמוך לברז במרפסת ביתו של מרדכי, עומד כלי ישן ובו אדמה. בעבר שימש הכלי כעציץ, אבל זה שנים מספר שהוא עומד שם בלא שימוש. מרדכי שם לב כי תמיד כשנוטלים ידים בברז נוטפים מים לתוך הכלי עם האדמה וכיון שלמד הלכות שבת, החל להסתפק האם מחמת שודאי נוטפים לשם מים, יש בכך איסור. מה הדין ומדוע?
תשובה: כתב ה'משנה ברורה' (שכא נז): 'כתב המ"א; נראה שאסור להשתין על טיט משום גיבול. וכונתו אפילו לרוב הפוסקים הסוברים שבדבר שהוא בר גיבול אינו חייב עד שיגבל, מכל מקום יש איסור גם בזה. וכן הוא הדין בעפר יתוחה ובחול ואף שאינו מכוון

פרשת 'תרומה'

"וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים"

בפרשת הארון והכרובים רמוז סדר הנהגתו של התלמיד חכם

אברים שבו ולולא האריכות הייתי מרחיב לך באור בענין זה כי האלקים עשה את "זֶה לְעֲמַת זֶה" ('קהלת' ז).

"וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים" (כה י) רבנו אפרים ז"ל כתב לפרש: כל פרשת הארון והכרובים מרמזת לנו סדר הנהגתו של התלמיד חכם; מה שאמר הכתוב: **"וַעֲשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים"**, בא לרמוז על הת"ח שהוא ארון של תורה. וכמו שאמרו ב'כתובות' (קו.) לגבי רבנו הקדוש קודם מיתתו: **'אראלים ומצוקים אחזו בארון הקודש'**.

"אמתיים נחצי ארפזו נאמה נחצי קחבו נאמה נחצי קמתו" יחד הם חמשה אמות ומחצה, שהם: **"ל"ג טפחים**, לרמוז על תפילתו של התלמיד חכם שהוא: **"גל עיני נאביטה נפלאות מתורתך"** ('תהילים' קיט). **"מפנית ומחוץ"** - בא לומר שעל התלמיד חכם להיות תוכו כבדו. **"נעשית בדי עצי שטים"** - אלו התלמידים וכמו שאמרו במסכת 'ברכות' (סג:): **"תקרב אל הפדים ונאלו"** ('ירמיה' נ) **אלו תלמידים היושבים בד בבד ועוסקים בתורה'**.

"נהבאת את הפדים בטבעת" - בא לומר שעל הרב להביא את התלמידים לעומק ההלכה.

"לשאת את הארון בקם" - בא לומר שע"י הלימוד לתלמידים הרבה, הוא מתעלה ומתנשא וכמו שאמרו חז"ל במסכת 'תענית' (י): **'הרבה למדתי מרבתי. ומחברי יותר מהם. ומתלמידי יותר מכולם'**.

"היו הפדים לא יסרו ממנו" - שלא יהיו התלמידים פונים ימין ושמאל עד שיבינו הדבר על בוריו.

"נעשית שנים פריים" - שלא ימעטו התלמידים משנים, שיהיו מחדדים זה את זה בהלכה. וגם תהיה קנאת סופרים ביניהם, שהיא מרבה את החכמה.

"מקשה תעשה אתם" - שאין התורה מתקיימת אלא במי שמקשה עצמו עליה.

"פרכשי כנפים למעלה" - שיפרשו ידיהם לאביהם שבשמים ויבקשו רחמים שיתקיים תלמודם בידם.

"ונעזתי לך שם" - לומר שהשכינה

באחד שאינו רוצה לתרום, אבל כאשר מדברים על לבו הוא מבין זאת ותורם, עליו נאמר: **"מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי"**, דאף ש"ידבנו" מ"מ צריך לכלל "תקחו", דע"י שלוקחים ממנו ומדברים עמו הוא תורם.

אולם הדרגה הגבוהה והעליונה ביותר היא: **"וזאת התרומה"** וגו', אותו אדם התורם מעצמו ומייחד את תרומתו באמרו: **"זאת התרומה"**, בנדיבות לבו.

"וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי" (כה ח)

כתב רבנו בחיי: יש במילת **"וְשִׁכְנֹתַי"** רמז לענין השנים שעמד בית ראשון ובית שני; בית ראשון עמד **ת"י שנים כמנין: 'לשכני' 'בתוך' וזה נרמז בתיבת: 'וְשִׁכְנֹתַי' כלומר: 'נשכנ - תי'.** ובית שני עמד **ת"כ שנים וזה נרמז ג"כ במילת: 'וְשִׁכְנֹתַי' שהוא מורכב מאותיות: ושני ת"כ.**

ובספר 'פנח רזא' הוסיף בזה: ששני המקדשות עמדו יחד שמונה מאות ושלישים שנה; כמנין: **שם ופת.** לפי שבית המקדש הראשון נבנה ע"י בניו של שם, שנבנה ע"י שלמה המלך ע"ה. ואילו בית המקדש השני נבנה ע"י בניו של יפת, המלך כורש שהוא מפרס. **ודבר זה נרמז בכתוב: 'נפת אלקים לפת וישכן באהלי שם'** ('בראשית' ט כז).

"וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ" (כה ח)

כתב רבנו בחיי, שמפסוק: **"וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ"** ועד המקרא שנאמר בפרשת פקודין להלך (מ טז): **"נעש משנה ככל אשר צנה ה' אתו פן עשה"** שהוא סוף מעשה המשכן; **"רמ"ח עשיות שנעשו במלאכת המשכן וכליו אחת לאחת... והם כנגד רמ"ח מצוות עשה שבתורה... ועוד הם כנגד רמ"ח אברים שבאדם ג"כ, כי כשם שהמשכן שקול כנגד העולם וכולל כל העולם, כן הוא כולל כל התורה ברמ"ח עשה שבה וכולל גם את האדם במאתים וארבעים ושמונה**

פנינים לפרשה

"ניקחו לי תרומה" (כה ב)

כתב רבנו אפרים ז"ל: **"ג"ג תרומות נאמרו בפרשה; כנגד י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם. כמו כן י"ג בריתות נאמרו בתורה. וי"ג אותיות בשמות אברהם יצחק ויעקב. וי"ג אותיות מהאות אלף עד האות מ"ם. וי"ג אותיות מהאות מ"ם עד האות תי"ו. וסימנך: אמת. בן י"ג שנה ראוי לירד לפני התיבה וסימנך: 'עם זו יצאתי לי תהלתי וספרו' ('שעיה' מג) - 'זו' בגימטריא: י"ג.**

"ניקחו לי תרומה מאת כל איש" (כה ב)

מה שהזכיר הכתוב תיבת **"איש"** שזה מורה שאין אשה בכלל ביאר בזה רבנו מאיר שמחה בספרו **'משך חכמה'**: על פי דברי חז"ל במסכת 'בבא קמא' (קיט.); שגבאי הצדקה אין מקבלים מתנה מרובה מאשה שיש לה בעל, שמא אין בעלה מסכים לזה. ובמסכת 'שקלים' נדרש דבר זה על תרומת שקלים, שנשים וקטנים אינם שוקלים.

"ניקחו לי תרומה... תקחו את תרומתי; וזאת התרומה" (כה ב-ג)

בספר **'לב חיים'** ביאר ביאור נפלא בפסוקים שלפנינו ואלו דבריו: יתכן לומר שמדובר כאן בשלש דרגות של בעלי צדקה; המדרגה האחת הנמוכה ביותר; היא הדרגה של: **"ניקחו לי"**, שהאדם מעצמו אינו תורם מאומה לצדקה וצריך להתרים אותו ולקחת ממנו.

הדרגה הגבוהה ממנה היא: **"כל איש אשר ידבנו לבו תקחו"** וגו', דלכאורה קשה מיניה וביה; דאם **"ידבנו לבו"**, מדוע צריך להגיע ל"תקחו את תרומתי"? הלא דבנו לבו ונותן מעצמו. אלא שמדובר

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

הוסיף על כך רבנו הנצי"ב בפירושו 'העמק דבר': שבא דבר זה ללמדנו שהאהבה שבין ישראל לאביהם שבשמים היא; אהבת המשפיע והמושפע, שטבע היצירה מחייבם, שכך הוטבע בבריאה שיהא המשפיע משתוקק להשפיע באהבה על המושפע ממנו והמושפע עיניו תלויות תמיד למשפיע. כך היא כביכול תשוקתו של הקב"ה להשפיע תמיד ברכה באהבה על ישראל. וכלשון חז"ל (בב"ר כ): 'אין תשוקתו של הקב"ה אלא, על ישראל. שנאמר: "נְעֻלֵי תְּשׁוּקָתוֹ" (שיר השירים ז) ואילו ישראל עיניהם תלויות אך ורק להקב"ה.

"נְעֻשֵׁית מְנַרְת" (כה לא)

כתב רבנו יעקב 'בעל הטורים': ז' פעמים כתוב מנורה. בא לרמוז בזה כנגד ז' רקיעים וז' ארצות. ואין בכל פרשת המנורה את האות סמ"ך. וכן בכל פרשת מעשה בראשית אין את האות סמ"ך. (וכן מתחילת פרשת 'בחקתי' עד סוף הברכות, אין את האות סמ"ך). לומר לך; שבמקום גר, אין השטן ואין המזיק! שבזכות "נְר מְצַנָּה נְתוּקָה אור" (משלי ו) סתם פיו של שטן מלהשטין. ■

כתוב: 'כיון שבא להכניסו, לא היה יכול ונתבייש' וכי עלה על דעתו שיוכל ליכנס? והלא כבר מתחילה, קודם שהכניסו, היה עליו להתפלל על נס גדול כזה?

אלא שאנו למדים מכך למוד גדול וחשוב: זהו גודל הציווי ורב הכח של התמימות בדבר ד' וכמו שאמר הכתוב: "הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי נְהִיגָה תָּמִיד" (בראשית יז א) בלי שום חשבונות ואפילו הפשוטים ביותר, כי כן הוא דבר ד' וממילא אין תמיהה ופליאה. וממילא היה בטוח שיכנס הארון בפתח זה, כי כן הוא דבר ד'. ולבסוף נתברר שהיה גם צורך בתפילתו.

"נְעֻשֵׁית שְׁנִים פְּרָבִים" (כה יח)
לכאורה היה ראוי ליכתב: "נְעֻשֵׁית שְׁנֵי פְּרָבִים" ועל מה ולמה נכתב הלשון "שְׁנִים פְּרָבִים"?

ביאר בזה רבנו בחיי: שלשון "שְׁנֵי"; מורה על שוויון בין שני הדברים; כמו "שְׁנֵי לַחַת הַעֲצָת" ('שמות' לא). "שְׁנֵי כְּבָשִׂים", "שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים". ואילו לשון "שְׁנִים"; מורה על החלקים שאינם שוים. ומשום לשון זה הוכיחו חז"ל ב'יומא' (נד.) שהיו הכרובים חלוקים ביניהם שהאחד היה בדמות זכר והשני בדמות נקבה. נמצא שהיו בלתי שוים ממש. אמנם חזר הכתוב ואמר: "מִפִּינֵי שְׁנֵי הַפְּרָבִים", לרמוז על השוויתם בזה ובאחדות.

שרויה בתוכם. וכמו שאמרו חז"ל במסכת 'ברכות' (ו): 'שנים שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרויה ביניהם, שנאמר: "אֲזוּ נִדְבְּרוּ יְרָאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשָׁב ה' וַיִּשְׁמַע" ('מלאכי ג).'
"מִפִּינֵי שְׁנֵי הַפְּרָבִים" - ראשי התיבות הללו: משה. לומר שילמדו גם ההלכות שנאמרו למשה בסניג.

"נְעֻשׂוּ אֲרוֹן עֲצֵי שֵׁטִים" (כה י)

איתא במדרש ('רבה' 'ורא' ה וכו') בסופ"ק דב"ב: 'שלמה המלך ע"ה עשה ארון י' אמות. ופתח בית המקדש היה י' אמות. ואין י' אמות יכולים ליכנס בתוך י' אמות. ועוד שהיו טעונין בו. כיון שבא להכניסו, לא היה יכול ליכנס' וכו'.

ותמה על כך בספר 'לב חיים': הלא הדבר מפליא פלאי פלאות, שלמה המלך החכם מכל האדם וכיון ש"הפלל בְּקֶתֶב מִיַּד ה' עֲלֵי הַשְּׁפִיל" ('דברי הימים' א כה) ידע שגודל הארון צריך להיות י' אמות וכמו כן ידע שפתח בית המקדש יהא י' אמות. נמצא אפוא שכבר בתחילת עשייתו היה עליו לתמוה, היאך יכנס זה בתוך זה? ועוד יש לתמוה: שבלשון המדרש

בס"ד

מהרצאותיו הקרובות של הרב אמנון יצחק שליטי"א

<p>גן אירועים אחוזת הברון ביום ראשון ז' אדר 21/02/10 העשרים יפתחו ב־20:00</p> <p>כניסה 10 ש"ח</p>	<p>מזכרת בתיא</p>
<p>היכל התרבות כיכר צה"ל 1 ביום שלישי ט' אדר 23/02/10 העשרים יפתחו ב־20:00</p> <p>כניסה חופשית</p>	<p>קרית שמונה</p>
<p>מתנ"ס מוכת ירושלים הברה 1 ביום רביעי י" אדר 24/02/10 העשרים יפתחו ב־20:00</p> <p>כניסה 10 ש"ח</p>	<p>בית שאן</p>
<p>ההרצאות מאובטחות © כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"</p>	
<p>שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET וב'שופר ניוטל' 054-4007779</p>	

שו"ת חברותא

הטס במטוס לאן יכוון בתפילתו?

מערכת חברותא

מיוחד * 'גנזי המלך'

שאלה: מי שנוהג להתפלל תמיד לצד מזרח ואירע שהתפלל בבית כנסת אשר מתפללים בו לצד דרום, כיצד ינהג? וכן מי שטס במטוס ואינו יודע את כיוון המטוס, או שכנגד צד מזרח אי אפשר להתפלל מסיבות שונות, כיצד ינהג?

תשובה: שנינו במסכת 'ברכות' (ל.): 'היה עומד בחוץ לארץ - יכוון את לבו כנגד ארץ ישראל. שנאמר: "וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דָּכָךְ אֲרָצָם" ('מלכים' א ח.). היה עומד בארץ ישראל - יכוון את לבו כנגד ירושלים, שנאמר: "וְהִתְפַּלְלוּ אֶל ה' דָּכָךְ הָעִיר אֲשֶׁר בְּסֶרֶת". היה עומד בירושלים - יכוון את לבו כנגד בית המקדש, שנאמר: "וְהִתְפַּלְלוּ אֶל הַבַּיִת הַזֶּה" ('דברי הימים' ב ו.). היה עומד בבית המקדש - יכוון את לבו כנגד בית קדשי הקדשים, שנאמר: "וְהִתְפַּלְלוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה" ('מלכים' א ח.). היה עומד בבית קדשי הקדשים - יכוון את לבו כנגד בית הכפורת. היה עומד אחורי בית הכפורת - יראה עצמו כאילו לפני הכפורת נמצא. עומד במזרח - מחזיר פניו למערב. במערב - מחזיר פניו לצפון. למזרח. בדרום - מחזיר פניו לצפון. בצפון - מחזיר פניו לדרום. נמצאו כל ישראל מכוונים את לבם למקום אחד. אמר רבי אבין ואיתימא רבי אבינא: "מאי קראה? 'כְּמִגְדַל צְנִידִי צְנִיךָ פְּנֵי לְתַלְפִּיטוֹת'" ('שיר השירים' ד) - תל, שכל פיות פונים בו".

ומלשון הגמרא משמע, שהחיוב הוא לכוון את לבו כנגד המקדש ולא להעמיד את עצמו כנגד המקדש. אך הרמב"ם (הלכות תפילה ונשיאת כפים' ה א) פסק: 'שמונה דברים צריך המתפלל להזהר בהן ולעשותן ואם היה דחוק, או נאנס, או שעבר ולא עשה

אותן, אין מעכבין. ואלו הן: עמידה ונוכח המקדש... נוכח המקדש כיצד? - היה עומד בחוצה לארץ, מחזיר פניו נוכח ארץ ישראל ומתפלל. היה עומד בארץ מכוון את פניו כנגד ירושלים. היה עומד בירושלים מכוון פניו כנגד המקדש. היה עומד במקדש מכוון פניו כנגד בית קדש הקדשים. סומא ומי שלא יכול לכוון את הרוחות והמהלך בספינה; יכוון את לבו כנגד השכינה ויתפלל'.

וכתב על כך ה'כסף משנה'; בגרסאות שלנו כתוב; היה עומד בחו"ל, יכוון לבו כנגד ארץ ישראל. ומפרש רבנו, ד'יכוון לבו' היינו: פניו. דאי לא, היינו: דין ה'סומא' ודין 'מי שאינו יכול לכוין הרוחות' שהם מכוונים לבם אל השכינה. ומשמע שמי שאינו סומא, אינו יכול להסתפק בכוונת לבו, אלא צריך לכוון פניו לצד ארץ ישראל.

ובפסקי הרא"ש לא כתוב 'לבו', אלא: 'יכוון כנגד א"י'. והיא הגרסא הנכונה. ומוסיף ה'כסף משנה': דע! שה"ר יונה ז"ל מפרש, דכי תני 'יכוון כנגד א"י' לא כנגד א"י בלבד, אלא כנגד א"י וירושלים וכנגד בית המקדש וכנגד בית קדשי הקדשים. וכשהוא בירושלים אינו צריך לכוון כנגד ירושלים, שהרי עומד בתוכה, אלא כנגד בהמ"ק וכנגד בית קדשי הקדשים.

וה'לחם משנה' תמה על מה שכתב הרמב"ם: 'ש'סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות והמהלך בספינה, יכוון את לבו כנגד השכינה ויתפלל'. והרי במשנה אמרו: 'יכוון את לבו כנגד בית קדשי הקדשים' ומדוע כתב רבנו 'כנגד השכינה'?

ותירץ: שהרמב"ם מפרש בפירוש המשנה, שמה שאמר 'כנגד בית קדשי הקדשים', רוצה לומר: שהיה לו כוונה בתפלתו ויראה לו כאילו עומד לפני בית קדש הקדשים. ואם כן, היינו מה שאמר: 'יכוון את לבו כנגד השכינה'. וה'שלחן ערוך' 'אורח חיים' (צד א)

פסק: 'אם היה עומד בחו"ל; יחזיר פניו כנגד ארץ ישראל ויכוון גם לירושלים ולמקדש ולבית קדשי הקדשים. היה עומד בא"י; יחזיר פניו כנגד ירושלים ויכוון גם למקדש ולבית קה"ק. היה עומד בירושלים; יחזיר פניו למקדש ויכוון ג"כ לבית קדשי הקדשים. היה עומד אחורי הכפורת; מחזיר פניו לכפורת'.

וכתב ב'משנה ברורה' (על 'שלחן ערוך' 'אורח חיים' צד א), בביאור הפסק של ה'שלחן ערוך': שאם 'היה עומד בחו"ל; יחזיר פניו כנגד ארץ ישראל ויכוון גם לירושלים ולמקדש ולבית קדשי הקדשים', דהיינו: שיכוון לבו, אף על פי שאינו יכול להחזיר פניו נגדם.

ורצה לומר: שיחשוב בלבו ורעיונו, כאילו הוא עומד במקדש אשר בירושלים, במקום קדש הקדשים.

וכך גם ביאר ה'משנה ברורה' את ההלכה: ש'העומד מאחורי הכפורת, מחזיר פניו לכפורת' שיראה את עצמו כאילו הוא עומד לפני הכפורת.

ולפי ה'משנה ברורה' יוצא: שבכל תפילה שאין אדם יכול לכוון עצמו לעמוד מול מקום הכפורת, הרי הוא חייב לחשוב בלבו ורעיונו לראות עצמו כאילו הוא עומד בקדש הקדשים לפני הכפורת.

ומוסיף ה'משנה ברורה' בסעיף הבא: 'בית הכנסת שהעמידו בו את ארון הקדש לצד דרום העולם וכולם מתפללים נגד ארון הקודש, שהוא לצד דרום, הרי אף שהוא שלא כהוגן וכנ"ל בסק"ט, מכל מקום, הבא להתפלל שם, יתפלל לצד שהצבור מתפללין, אך יצדד פניו למזרח'.

נמצינו למדים: שכל מי שאינו יכול לכוון עצמו כנגד קדש הקדשים, צריך לחשוב כאילו הוא עומד שם. ואם אירע שהוא מתפלל בבית כנסת שאין מקפידים בו על הכיוון הנכון, הרי לא יפרוש מן הציבור ויעמוד כמנהגם, אלא שיצדד פניו בלבד למזרח. ■

שבת והודיה לבורא עולם
עבדו את ה' בשמחה
שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו
קראתי 40 יום פרק שירה
ונושענו בנושא
הבטחתי לפרסם שבת לבורא עולם

עזבנו את 'בזק'
כי אין עם מי לדבר
והכי טוב בחוץ...
מספרנו החדש 0732-776776

ידידו של המשכיר

מאת הרה"ג מרדכי צביון שליט"א

כאן ולא בב"ב. בדקו הדבר ונתברר שהשכן בב"ב ראה שהדירה פנויה **אמר לעצמו:** "בינתיים עד שהעשיר ישכיר את הדירה אני אגור בה!" **תבעו העשיר שישלם לו על מה שדר בה.** **אמר לו השכן:** "אני דרתי בה בינתיים עד שתשכירה ומדוע שאשלם?"

אדהכי והכי הסתובב העשיר בדירתו בירושלים ולתדהמתו גילה שהנברשת בסלון ניזוקה. **שאלו העשיר:** "מה זה?" **השיב לו ידידו:** ש"הדבר קרה כתוצאה מסערה שכמותה לא היתה 70 שנה והרוח העיפה את הנברשת וניזוקה". **אמר לו העשיר:** "אתה לא שכת את הדירה הזו, אלא בב"ב וזו אתה שאלת אותה ושואל חייב באונסין ותשלם לי הנזק". **אמר לו ידידו:** "אני נחשב ל'שוכר' כיון ששכרתי אותה ושוכר פטור באונסין". **עם מי הצדק?**

"אני התכוונתי לדירה שברח' סורצקין ב'בני ברק' ולא ב'ירושלים' וזו הדירה היא דירתי שבה אני גר כשאני בא לארץ וכלל אינה עומדת לשכירות! וביותר הרי הדירה הזאת שווה \$2000 לחודש! עתה, שלם לי \$2000 עבור כל חדש שגרתה בה. **ועוד,** הפסדת לי את השכירות ב'בני ברק', תשלם לי על מה שהפסדתי שלא השכרתי את הדירה בב"ב בגללך".

אמר לו השוכר: א. "על דירתך בירושלים אינני חייב לשלם מפני שאינה עומדת להשכרה. **ב.** על הדירה בב"ב אינני חייב לשלם, כי לא גרתי בה וביותר הרי זה **'גרמא בעלמא'**. **ועוד,** שהיית צריך לבדוק מה קורה עם הדירה". **אמר לו העשיר:** "אמת, בדקתי את הדירה בב"ב ואמרו לי שגרים בה". **אמר לו ידידו:** "אני גרתי

מעשה בעשיר תושב חו"ל היו לו כמה דירות בארץ למטרות השקעה והיה לו ידיד בארץ שנצרך לשכור דירה, התקשר אליו לחו"ל **ושאלו:** "האם יוכל להשכיר לו את אחת מהדירות שברשותו?" **אמר לו העשיר:** "אני יכול להשכיר לך את הדירה ברח' סורצקין" וסיכמו שישלם לו סך \$500 לחודש עבור השכירות. **אמר לו העשיר:** "קח את המפתח מהשכן ותכנס לדירה ובעוד שלשה חדשים כשאחזור לארץ, תשלם לי את השכ"ד".

לאחר שלשה חדשים הגיע העשיר לדירתו המפוארת בארץ וחשכו עניו, ידידו גר בדירתו היוקרתית בירושלים. **שאלו העשיר:** "מה אתה עושה בבית?" **אמר לו ידידו:** "הרי סכמנו על שכר הדירה". **אמר לו העשיר:**

האם מותר לאשת קמץ לתרום ללא רשותו?

תקציר התשובה:

דידן; אפילו אם נחשיב את ועדת הצדקה כבי"ד, ודאי שאין האשה רשאית ליתן ממון בעלה לצדקה, משום שגם בי"ד הכופין הוא רק בפני העשיר ואין רשאין לכופ שלא בפניו כמבואר בשו"ע (רמח ס"א).

הוא: לפי השגת ידו. ואם הוא עשיר גדול, צריך ליתן די מחסורם של כל העניים. ואם אין ידו משגת נותן; חומש, או מעשר כמבואר בשו"ע (רמט). ונחלקו הקצוה"ח והנתיה"מ (ג) האם רק בי"ד רשאין לכופ על מצות עשה? אך בנידון

הנידון מורכב משלשה נידונים:
א. האם כופין על הצדקה?
ב. מהו שיעור חיוב נתינת צדקה?
ג. מי רשאי לכופ על זה?
בשו"ע (יו"ד רמח ס"ב) **מבואר:** שכופין על מצות צדקה ושיעור נתינתו

חדש ב'שופר'

מעכשיו נתנת האפשרות לפרסם תשדירים בהרצאות הרב בשדור חי לכל העולם! עשרות אלפי צופים בכל יום! ובנוסף, באגרים פרסומיים באתר האינטרנט ובעלון 'גנזי המלך' במחירים אטרקטיביים ובחשיפה לצבור נרחב!

לפרטים: מעוז 0732-406525 ליאור 052-5227270

היה שותף גם אתה

במבצע החלוקה של

1,000,000 אנציקלופדיות בחינם

של הרב אמנון יצחק שליט"א

בכל הארץ

ניתן לרכוש מניית זכות בסך של \$1000*
השווה לכ-4000 אנצ' שיחולקו לזכותך או על ידך
מה שמבטיח שמאות ואלפי בעלי תשובה מינימום,
יחזרו לאבינו שבשמים
בעלות של שקל וקצת לכל אחד.

אל תעמוד מנגד

המלחמה קרובה והסכנות גדולות

240 שעות לצפיה

84 סרטים והרצאות מחולקים ל-1727 מקטעים

106 נושאים שונים

880 תתי נושאים 32 שירים וקליפים

כל זה, בשקל וקצת...

לא יאומן!

* שער הדולר לפי 4.2

לפרטים 054-7408531